

Пазар на горскодървесни продукти в периода 2021 – 2025 година. Продължава спадът на ползването на дървесина в България

Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ – Изпълнителна агенция по горите

През последните няколко години пазарът на дървесина в европейски и национален мащаб е в криза. Това се дължи на няколко групи фактори, които доведоха до промяна в производството и потреблението както на обла дървесина, така и на продуктите от нея. Вследствие на поредица от европейски и национални политики бяха въведени нови регламенти, свързани с ограничения в ползването на дървесина. Впоследствие пазарът бе силно повлиян от COVID пандемията, а след нея попадна под въздействието на рестрикции, предизвикани от войната между Русия и Украйна.

Като цяло очакванията икономическият растеж в ЕС да се ускори умерено от 2024 докъм 2026 г., като се върне на нивата отпреди кризите в почти всички страни, не се оправдаха напълно. Инфлацията спада в страните от региона на ИКЕ (Икономическата комисия за Европа) от 2023 г., въпреки че темпото през 2024 г. се забави независимо от първоначалния бърз спад. Пазарите на труда като цяло са оживени и подкрепят растежа на потреблението на домакинствата. Въпреки че икономическите перспективи в региона са положителни, потенциалните рискове могат да намалят бъдещите резултати особено ако инфлацията тръгне нагоре и геополитическото напрежение се засили – това може да поднови ценовия натиск.

Междувременно използването на дървесина за производство на топлоенергия силно намаля, тъй като населението започна сериозно да се преориентира към други източници и начини на отопление. В допълнение, в някои държави спадна темпът на строителството – основен потребител на дървесни материали.

Настоящата статия прави кратък преглед на пазара на дървесина през последния петгодишен период – от 2021 до 2025 г., и опит за прогноза за производството и потреблението за 2026 г. за някои от страните в района на ИКЕ на ООН, като за нашата страна се предлагат някои мерки за преодоляване на кризата с пазара на дървесина.

Кратък преглед на макроикономическата среда и пазар в региона на ИКЕ на ООН и обобщение на пазарните тенденции на ключови горски продукти

В изявлението за пазара на горски продукти на Комитета по горите и горската промишленост (COFFI) от 83-та сесия

на Комитета, състояла се в началото на ноември 2025 г., са представени някои прогнози и са очертани известни тенденции относно пазара на дървесина и дървесни продукти в периода от 2024 до 2026 година. Анализът се основава на данни за референтната 2024 г., представени от държавите членки чрез Съвместния въпросник за горския сектор, които са събрани, обработени и публикувани от ИКЕ.

Тенденциите на производство на **промишлена обла дървесина** бяха силно разнородни при различните държави членки през 2024 година. Десетте най-големи производители в района на ИКЕ отчетоха значителен ръст (абсолютно количество – промяна в проценти): Франция (2.5 млн. м³, + 10.5 %), Австрия (2.1 млн. м³, + 16.7 %), Финландия (1.0 млн. м³, + 1.8 %) и Полша (0.7 млн. м³, + 2.0 %). Значително намаляване е отчетено от САЩ (6.5 млн. м³, – 2.0 %), Германия (2.0 млн. м³, – 4.1 %) и Швеция (1.3 млн. м³, – 2.0 %). Производството остана непроменено за Канада, Руската федерация и Испания. По-голямата част от индустриалната обла дървесина се преработва на вътрешния пазар. През 2024 г. държавите членки на ИКЕ са изнесли около 7 % от своята индустриална обла дървесина (79.3 млн. м³) – със 7.4 % по-малко, отколкото през 2023 година. Няколко от държавите се очертават като износители и най-големите износители в региона на ИКЕ. С отчетено увеличаване са: Латвия (1.4 млн. м³, + 44 %), Полша (1.0 млн. м³, + 32 %), Естония (231 000 м³, + 12 %) и Канада (159 000 м³, + 5 %), като Латвия и Естония показват висока експортна зависимост – нетният износ представлява над 25 % от вътрешното им производство. Обемите на износ на промишлена обла дървесина са намалели от Чехия (1.4 млн. м³, – 27 %), Германия (1.4 млн. м³, – 16 %), Франция (426 000 м³, – 12 %) и Швеция (380 000 м³, – 27 %).

Като цяло тези тенденции в производството и търговията доведоха през 2024 г. до **увеличаване на потреблението на промишлена обла дървесина с 6.2 млн. м³, или + 1.6 % в Европа**, намаляване с 3.7 млн. м³, или – 0.6 %, в Северна Америка и **стагниране в Източна Европа**, Кавказ и Централна Азия.

Предварителните данни за 2025 и прогнозите за 2026 г. показват продължаваща слаба пазарна активност в пове-

чето групи горски продукти в региона на ИКЕ. Очаква се добивът на промишлена обла дървесина и производството на фасонирана иглолистна дървесина да намалее умерено, докато се очаква потреблението на фасонирана дървесина да се увеличи леко, подкрепено от търговията. Очаква се производството на дървесни плочи да се стабилизира през 2026 година. Производството на целулоза вероятно ще намалее допълнително, докато производството на хартия и картон може да се стабилизира. Прогнозира се производството на дървесни пелети и тяхното потребление да се възстановят постепенно, показвайки умерен растеж до 2026 година. Като цяло перспективите остават непредпазливи, с ограничено възстановяване и трайни регионални различия.

Данните, получени от Въпросника за прогноза за дървения материал на ИКЕ, показват, че добивът на **промишлена обла дървесина** е намалял с 2.0 % през 2025 г. и че ще намалее допълнително с още 2.0 % през 2026 година. Тази тенденция се дължи главно на рязък спад в добива на промишлена обла дървесина, отчетен от Канада, със свиване с 5.5 % през 2025 г. и с ново намаляване с 5.4 % през 2026 г., докато се очаква добивът на тази дървесина в европейския подрегион да се свие само с 0.5 % през 2025 и 2026 година.

През 2024 г. производството на **фасонирана (бичена) иглолистна дървесина** в Руската федерация възлиза на 35.6 млн. м³, с прогноза от 35.2 млн. м³ за 2025 година. Сегментацията и фрагментацията на пазара доведоха до активно разширяване на вътрешните доставки, достигайки 17.2 млн. м³ през 2024 г. (+ 29.4 % от 2022 г.), докато износът намаля до 18.5 млн. м³ (- 16.8 % от 2022 г.). Износът на бичена иглолистна дървесина остава приоритет за доставчиците от Руската федерация, като ключови дестинации са Китай (66 %), Евразийският икономически съюз (19 %), Близкият изток и Северна Африка, MENA (7 %) и страните от Азиатско-тихоокеанския регион (8 %).

Потреблението на **фасонирана иглолистна дървесина** в региона на ИКЕ се е увеличило с 1.4 % през 2025 г. и се очаква да се увеличи с още 1.4 % през 2026 година. Данните, предоставени от държавите членки във въпросника на ИКЕ за прогнозата за дървения материал, показват, че потреблението се дължи главно на търговията. Вносът на бичена иглолистна дървесина се е увеличил с 4.4 % през 2025 г. и се очаква да се увеличи с още 2.5 % през 2026 г., докато се съобщава, че износът е спаднал с 3.9 % през 2025 г. и се очаква да спадне с още 2.7 % през 2026 година. Производството на бичена иглолистна дървесина в региона на ИКЕ се е свило с 2.2 % през 2025 г. и се очаква да намалее допълнително с 1.2 % през 2026 година. Тенденцията за производство на бичена иглолистна дървесина варира в зависимост от подрегиона и основния производител, като европейското производство като цяло се е свило с 1.3 % през 2025 г., но е отбелязано и леко възстановяване с 0.8 % през годината. За разлика от това, канадското производство (няма данни за Съединените американски щати) е спаднало с 3.5 % през 2025 г. с перспектива за допълнително намаляване на производството с 4.0 % през 2026 година.

Относно пазара на **дървесни плочи** може да се каже, че след 2021 г. той се възстанови значително и производството на плочи в целия регион на ИКЕ се стабилизира през 2022 (до 147.3 млн. м³) и 2023 г. (140.9 млн. м³). За първи път през 2024 г. Турция стана вторият по големина производител на дървесни плоскости в региона на ИКЕ след САЩ поради увеличеното производство на плочи от ориен-

тирани дървесни частици (OSB) през 2024 година. Данните от въпросника за прогнозата за дървения материал на ИКЕ показват, че производството на дървесни плочи в региона на ИКЕ продължава положителната си тенденция за увеличаване с 1.8 % през 2025 година. Перспективите за 2026 г. са по-предпазливи и производството на дървесни плочи може да стагнира на нивото от 2025 година.

Пазарът на **дървесна маса** (дървесна каша) в страните от региона на ИКЕ е много променлив, но бележи спад в производството. През 2023 г. производството на дървесна маса в региона на ИКЕ е спаднало до 105.6 млн. тона. През 2024 г. е регистрирано възстановяване на нивата, които възлизат на 106.4 млн. метрични тона (или + 0.8 %) – обусловени от увеличаването на производството в Швеция, Франция и Австрия. Делът на региона на ИКЕ в световното производство на дървесна маса спадна до нови, рекордно ниски нива от 54.4 % през 2024 г. – доста под 20-годишната средна стойност от 65.3 %, докато Китай, Бразилия и Индонезия увеличиха производството на целулоза. Делът на износа на дървесна маса непрекъснато се увеличава в световен мащаб, също и от региона на ИКЕ. Около 30 % от дървесната маса, произведена от държавите членки на ИКЕ, е била изнесена през 2024 г., което е в съответствие със средната стойност за десет години, но като цяло делът на износа от региона на ИКЕ в световния износ е спаднал до рекордно ниско ниво – 47.7 % през 2024 г., при среден дял в световния износ (60 %) за 20-годишен период.

През 2023 г. производството на **хартия и картон** в региона на ИКЕ е спаднало до 164.2 млн. т, но през 2024 г. е налице възстановяване до 167.1 млн. тона. Причините за спадовете в производството са драстичното намаляване на производството на графична хартия, дължащо се на увеличеното използване на електронни медии за комуникация и реклама. Данните за производството на хартия и картон за страните от региона на ИКЕ показват намаляване с 2.1 % през 2025 година. Перспективите за производството на хартия и картон за 2026 г. са то да обърне негативната тенденция и леко да се увеличи с 0.4 %. Не се очакват съществени промени в потреблението на хартия и картон.

През 2024 г. производството на **целулоза** в Руската федерация възлиза на 8.5 млн. т (- 0.2 % на годишна база), като прогнозите за 2025 г. остават стабилни, а през 2026 г. се очаква леко увеличаване до 8.6 млн. тона. Производството на целулоза в Руската федерация е експортно ориентирано, като основният носител е Китай (до 87 %, главно избелена целулоза). Данните, представени от държавите членки, показват, че производството на целулоза в региона на ИКЕ е намаляло с 2.3 %. Перспективите за 2026 г. са, че производството на целулоза ще намалее допълнително с 1.2 %. Не се очакват съществени промени в търговската структура и потреблението на целулоза.

Около 80 % от световното производство на **дървесни пелети** се намира в региона на ИКЕ. Пелетите бързо се превърнаха в световно търгувана стока. Петте най-важни производители на дървесни пелети в региона на ИКЕ са Съединените американски щати (9.8 млн. т), Германия (3.7 млн. т), Канада (3.5 млн. т), Латвия (2.1 млн. т) и Франция (2 млн. т). Производството на пелети в Руската федерация се стабилизира благодарение на нарастващите продажби на вътрешния пазар, като се очаква да достигне 1.5 млн. т през 2025 година.

Търсенето на дървесни пелети е намаляло в региона на ИКЕ през 2023 и 2024 г. главно поради меките зими, висо-

ките запаси, ниските цени на електроенергията и намаленото потребление от електроцентралите, но данните, предоставени от държавите членки във въпросника на ИКЕ за прогнозата за дървения материал, показват, че свиването на производството на дървесни пелети, наблюдавано през тези 2 години, е спряно през 2025 година. Съобщава се, че **производството на дървесни пелети се е увеличило с 2.7 % през 2025 г. и се очаква да се увеличи с още 1.4 % през 2026 година**. Потреблението на дървесни пелети в района на ИКЕ се е увеличило с 1.6 % през 2025 г. и се очаква да се увеличи с 1 % през 2026 година. Представените данни показват силно увеличаване на обема на износа на дървесни пелети, но съществува известен песимизъм за бъдещото развитие на износа на дървесни пелети, като не се очаква по-нататъшно увеличаване през 2026 година.

Последните публични данни за пазара на горски продукти са представени по време на 83-та сесия на Комитета по горите и горската промишленост (COFFI) и публикувани през декември 2025 г. в статистическото допълнение към 83-та сесия на Комитета по горите и горската промишленост на ИКЕ на ООН относно текущите и прогнозни пазари на горски продукти Forecast of the Committee on Forests and the Forest Industry: Forest Products Production and Trade 2025 – 2026. Таблиците в публикацията съдържат данни за 2024 г. и прогнози за производство и потреблението/търговията по страни и региони за 2025 и 2026 г. и са генерирани въз основа на данни, подадени от държави членки от Европа, Северна Америка и Източна Европа, Кавказ и Централна Азия. Тези данни позволяват да се определят и посочат възможни пазарни тенденции, някои от които ще коментираме по-долу.

За европейския регион могат да се направят следните обобщения на пазарните тенденции на ключови горски продукти:

- Количествата **произведени иглолистни трупи** за 2024 г. възлизат на 166.60 млн. м³, като в прогнозите за 2025 г. те намаляват от 163.77 млн. м³ на 163.18 млн. м³ за 2026 г., което е намаляване с 2.05 %. Произведените количества **широколистни трупи** възлизат на 16.84 млн. м³ за 2024 г., а прогнозите са за слаб спад към 2025 г. от 16.51 млн. м³ на 16.44 млн. м³ за 2026 г., тоест спад с 2.37 %.

- Произведените количества **дървесина за технологична преработка** също бележат спад, съответно от 237.82 млн. м³ през 2024 г. на 236.60 млн. м³ за 2026 г., или с 0.51 %, като сравнително по-голям спад се предвижда при облата дървесина за целулоза – от 135.20 млн. м³ за 2024 г. на 133.76 млн. м³ за 2026 г., тоест с около 1.44 млн. м³, или с 1.06 %.

- При производството на **фасонирани иглолистни и широколистни материали** тенденцията е различна от тази при облите материали, тоест предвижда се слабо нарастване: при иглолистните – от 82.71 млн. м³ за 2024 на 82.83 млн. м³ за 2026 г., тоест с 0.14 %, и при широколистните – от 4.73 млн. м³ за 2024 на 4.87 млн. м³ за 2026 г., тоест с 2.96 %.

- При **фурнирните листа** прогнозираната тенденция е към слаб растеж – от 0.89 млн. м³ за 2024 до 0.91 млн. м³ за 2026 г., което е нарастване с 2.25 %.

- При производството на **шперплат** липсва прогнозиран растеж и количеството на произведения шперплат през 2024 г. в размер на 3.29 млн. м³ се запазва и за 2026 година.

- Прогнозата за произведените количества **плочи от дървесни частици (ПДЧ)** е за нарастване – от 20.08 млн. м³ за 2024 г. на 20.55 млн. м³ за 2026 г., или с 2.34 %.

- При **OSB плоскостите** прогнозата е за нарастване на

производството – от 4.35 млн. м³ за 2024 на 4.41 млн. м³ за 2026 г., което е ръст с 1.38 %.

- При производството на **фазер** прогнозата е за по-сериозно нарастване – от 11.7 млн. м³ за 2024 на 12.13 млн. м³ за 2026 г., тоест с 3.68 %.

- Прогнозата при производството на **твърди дървесни плочи (hardboard)** е за ръст с 2.86 % – от 0.35 млн. м³ за 2024 на 0.36 млн. м³ за 2026 година.

- При производството на **МДФ плоскостите** прогнозата е за нарастване на производството – от 8.50 млн. м³ за 2024 на 8.75 млн. м³ за 2026 г., което е ръст с 2.94 %.

- Прогнозите за производство на **други дървесни плоскости** е за ръст от 2.85 млн. м³ за 2024 на 3.01 млн. м³ за 2026 г., тоест с цели 5.61 %.

- Прогнозата за производство на **дървесни отпадъци, чипс, дървесни частици** е за ръст от 102.62 млн. м³ за 2024 до 102.84 млн. м³ за 2026 г., тоест с 0.21 %.

- При производството на **дървесна маса (каша)**, прогнозата е за ръст от 32.93 млн. метрични тона за 2024 до 32.99 млн. метрични тона за 2026 г., тоест с 0.18 %.

- Прогнозите за производство на **хартия и картон** е за спад от 74.1 млн. т за 2024 до 73.03 млн. т за 2026 г., тоест с 1.44 %.

- При производството на **дървесни пелети** се прогнозира ръст от 17.52 млн. т за 2024 до 18.42 млн. т за 2026 г., тоест с 5.14 %.

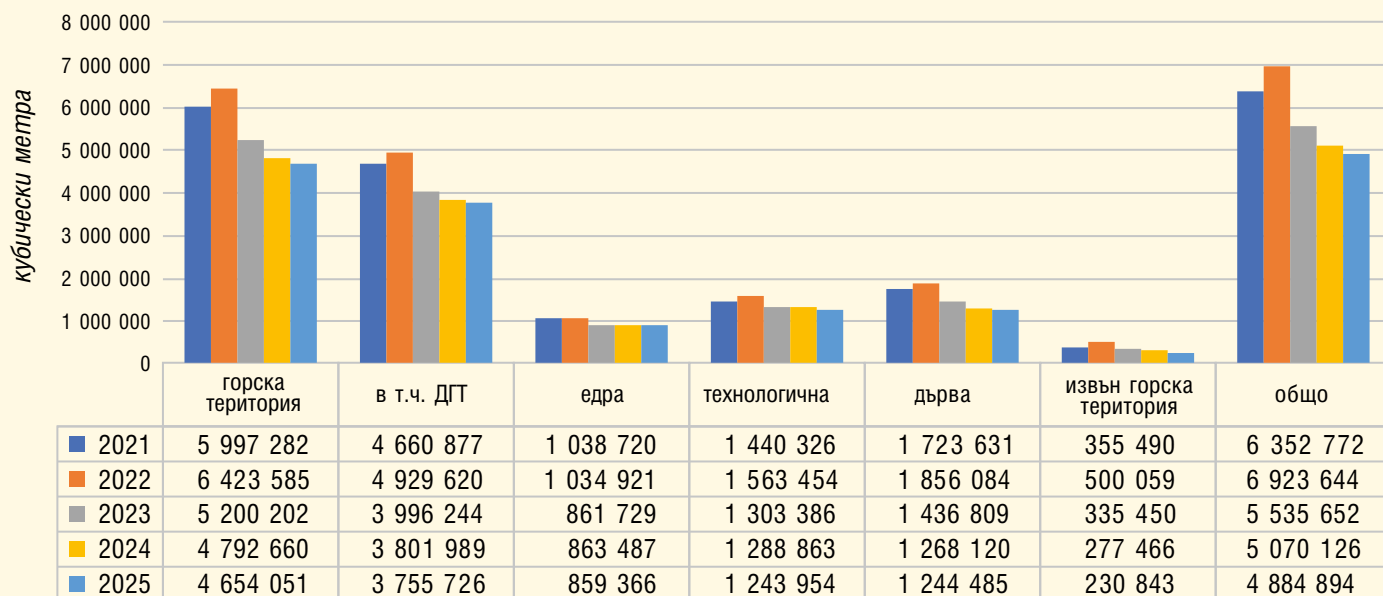
Като цяло от направения преглед на произведените количества дървесни продукти през 2024 и прогнозираните за 2025 и 2026 г. правят впечатление прогнозите за минимален спад в производството на обли дървени материали, в т.ч. трупи, технологична дървесина, хартия и картон и прогнозираното слабо нарастване на производството на фасонирани дървени материали, фурнир и на всички видове дървесни плочи, дървесна каша и пелети.

За страните от Северна Америка могат да се направят следните обобщения на пазарните тенденции на ключови горски продукти:

В материала си For Most Forest Products, The First Half Of 2026 Will Look A Lot Like 2025: ERA Forest Products Research, Кевин Мейсън, управляващ директор на ERA, споделя, че за повечето горски продукти от региона на Канада и САЩ първата половина на 2026 ще изглежда като 2025 година. Като икономически перспективи той очертава, че рисковете ще изобилстват през 2026 г., но не вижда вероятност от изненади за растежа на световния БВП през следващата година. Търсенето няма да е движеща сила за горския сектор и перспективите за пазарите на горските продукти през първата половина на 2026 г. ще изглеждат много подобни на тези от 2025 г., като свръхпредлагането ще доведе до по-ниски цени и по-ниски приходи. Акцентите включват: спад в жилищното строителство през годината до 1.33 млн. долара, тъй като се очаква лихвите по ипотеките да се понижат малко, а проблемите с достъпността до кредити да продължават.

Съгласно данните на ИКЕ, производството и потреблението на **иглолистни трупи** намаляват от 236.22 млн. м³ за 2024 на 226.72 млн. м³ за 2026 г. за производството и от 230.83 млн. м³ за 2024 на 223.95 млн. м³ за 2026 г. за потреблението. Обратно, производството и потреблението на **широколистни трупи** ще нараства слабо – от 35.7 млн. м³ за 2024 на 36.18 млн. м³ за 2026 г. при производството и от 34.84 млн. м³ за 2024 на 35.40 млн. м³ за 2026 г. при потреблението. Търсенето от Китай ще се увеличи, тъй като

Динамика на транспортираната дървесина по първични превозни билети от временен склад за периода 2021 – 2025 година

Фиг. 1. Тенденции при транспортираната дървесина по първични превозни билети от временен склад за периода 2021 – 2025 г.

забраната за износ на дървени трупи в САЩ приключи.

Справките на ИКЕ за производството и потреблението на **иглолистна и широколистна фасонирана дървесина** показват в частта за производство слабо намаляване съответно с 1.66 % за иглолистните фасонирани материали и с 0.87 % за широколистните. При потреблението на иглолистните фасонирани материали намаляването е с 0.67 %, а при широколистните бичени материали намаляването е с 1.25 %.

Производството и потреблението на **дървесината за технологична преработка** нарастват за периода съответно от 216.67 млн. м³ за 2024 на 218.51 млн. м³ за 2026 г., тоест с 0.85 %, и от 211.96 млн. м³ за 2024 на 213.72 млн. м³ за 2026 г., тоест с 0.83 %.

При дървесните плочи най-динамични са производството и потреблението на **OSB плочите** в региона на Северна Америка, съответно производството нараства от 20.54 млн. м³ за 2024 на 21.27 млн. м³ за 2026 г., тоест с 3.55 %, а потреблението – от 20.89 млн. м³ за 2024 на 21.65 млн. м³ за 2026 г., тоест с 3.64 %.

Производството и потреблението на **целуозна каша** в региона на Северна Америка ще спада в периода на анализ, съответно от 48.44 млн. т за 2024 на 45.97 млн. м³ за 2026 г., тоест с 5.1 %, и от 40.33 млн. т за 2024 на 39.59 млн. т за 2026 г., тоест с 1.83 %.

Прогнозите за производството и потреблението на **хартия и картон** е за нарастване, съответно от 70.45 млн. т за 2024 на 71.20 млн. т за 2026 г., тоест ръст с 1.06 %, и от 64.71 млн. т за 2024 на 66.42 млн. т за 2026 г., тоест ръст в потреблението с 2.64 %.

Информацията от публикацията на ИКЕ е, че производството на **дървесни пелети** в страните от Северна Америка ще се увеличи незначително – от 13.17 млн. т през 2024 до 13.72 млн. т през 2026 г., тоест ще нарасне с 4.18 %, докато потреблението ще спадне значително с около 28.85 % за сметка на нарастването на износа. Пелетите бързо се превърнаха в световно търгувана стока, като 62.6 % от производството

се намира в региона на ИКЕ, а 63.4 % от световното производство се изнася.

Динамика на ползването на дървесина от горските територии в България за периода 2021 – 2025 г.

Добити и транспортирани количества дървесина по първични превозни билети от временен склад

В настоящата разработка е направен кратък анализ на добитите и транспортирани количества дървесина от временен горски склад по първични превозни билети (ППБ), както и по-подробен анализ на динамиката на ползваната дървесина от държавните горски територии (ДГТ), управлявани от държавните предприятия (ДП) по чл. 163 от Закона за горите за периода 2021 – 2025 година.

На *фиг. 1* е представена информация за транспортните количества дървесина от временен склад с първични превозни билети от горските територии (ГТ), в т.ч. от ДГТ по категории дървесина, от земеделските територии (ЗТ) и общо от ГТ и ЗТ за петгодишния период от 2021 – 2025 година. Особено ясно се очертава спадът на транспортираната дървесина от временен горски склад по ППБ в периода 2022 – 2025 г., когато общо транспортираната дървесина намалява с 2 038 750 м³, което е спад с около 30 %. Спадът на транспортираната дървесина само от горските територии е 1 769 534 м³, а от **държавните горски територии възлиза на 1 173 894 м³, което е спад спрямо 2022 г. с 23.81 %.**

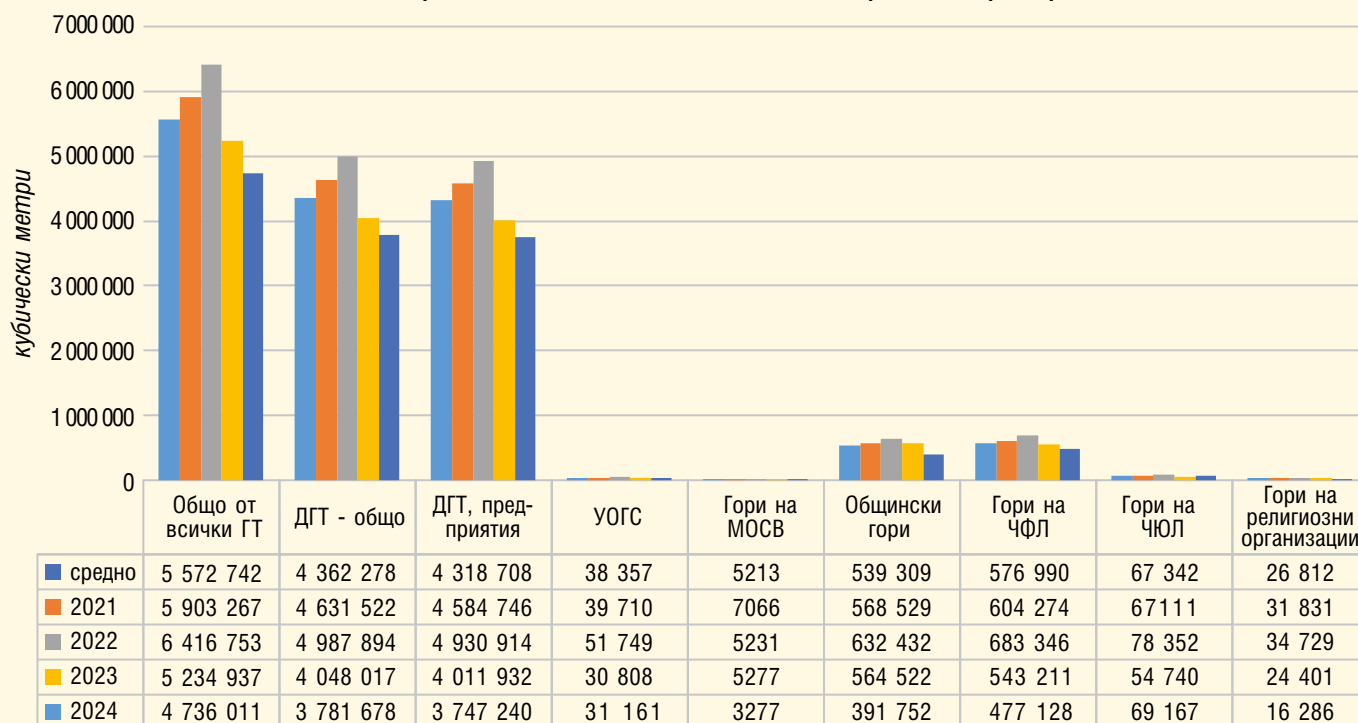
При транспортираната дървесина от ДГТ за периода 2022 – 2025 г. най-голям е спадът при дървесината от категорията дърва с 611 599 м³, следван от технологичната дървесина – 319 500 м³, и едрата дървесина – 165 555 куб. метра.

Впечатление прави сериозното намаляване с 269 216 м³, или с 53.84 % за 2025 г. на транспортните през 2022 г. 500 059 м³ дървесина от земеделски територии.

Ползване на дървесина от горските територии

Поради липса все още на данни във ведомствените отчетни форми 5 ГФ за добитата лежаща дървесина по ви-

Динамика на ползването на дървесина в периода 2021 – 2024 г. и средно по видове собственост на горските територии

Фиг. 2. Изменение на ползването на дървесина по видове собственост на горските територии за периода 2021 – 2024 година

дове собственост на горските територии за 2025 г. ще се ограничим само до анализ за периода 2021 – 2024 г. на ползването на дървесина от горските територии, като за ГТ, управлявани от държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ, ще направим анализ за периода 2021 – 2025 г. на база посочена информация за добив и реализация на дървесината през 2025 г. в system.iag.bg.

Анализът на добиваната в България дървесина общо за четиригодишния период от горските територии на България

(фиг. 2) показва, че за периода са добити около **22.291 млн. м³ обла дървесина**, или средногодишно по 5 572 742 куб. метра. Пикът в ползването е 2022 г. с отчетени добити 6 416 753 куб. метра. След това тенденцията е за траен спад в ползваната дървесина, като през 2024 г. тя достига до 4 736 011 м³, което е спад с 1 680 742 м³, или с 26.2 % за две години.

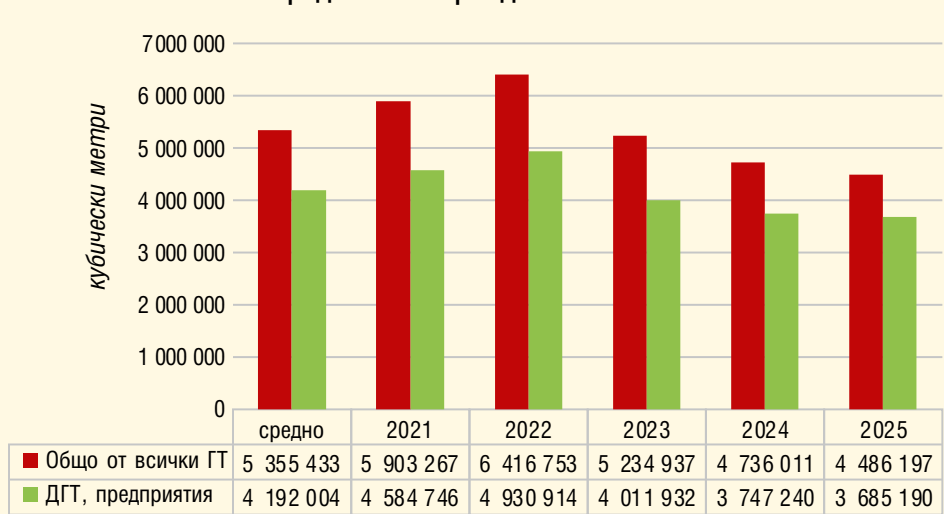
От държавните ГТ, управлявани от ДП за четирите години, са добити общо **17.275 млн. м³**, или средногодишно по 4 318 708 куб. метра. Тук намаляването на ползваната дървесина като абсолютна стойност е най-голямо – от 4 930 914 м³ за 2022 на 3 747 240 м³ за 2024 г., или с 1 183 674 м³, което е спад с 24 %.

От останалите собственици на горски територии ползването също намалява сериозно от 2022 към 2024 г., като си заслужава да анализираме спада при собствениците, притежаващи по-голяма площ ГТ, съответно общините и частните физически и юридически лица.

Ползването от ГТ собственост на **общините** също е намаляло сериозно от 2022 към 2024 г. от 632 432 м³ до 391 752 м³, тоест с 240 680 м³, или с **38 %**.

Ползването от горите на **частни физически лица** е намаляло от 683 346 м³ през 2022 г. до 477 128 м³, тоест

Динамика на ползването на обла дървесина общо от ГТ и от ДГТ, средно и за периода 2021 – 2025 г.

Фиг. 3. Изменение на ползването на дървесина за периода 2021 – 2025 г. общо от ГТ и от ДГТ по години и средно за периода

с 206 218 м³, или с **30.18 %**.

Ползването на дървесина от горските територии, собственост на **частни юридически лица**, бележи най-малък относителен спад – от 78 352 м³ за 2022 на 69 167 м³ за 2024 г., тоест с 9 185 м³, или с **11.72 %**.

През 2021 г. ползването на обла дървесина започва да се стабилизира и активизира след кризата и рестрикциите, въведени по време на COVID пандемията. Общо добитото количество обла дървесина от горските територии през 2021 г. е 5 903 267 м³, а от ДГТ, управлявани от ДП, са добити 4.585 млн. куб. метра. Ползването на дървесина през 2022 г. нараства значително и достига почти до нивата отпреди кризата, породена от пандемията. За съжаление, след 2022 г. ситуацията с пазара на обла дървесина и продукти от дървесина започва да се променя. Към 2025 г. (фиг. 3), независимо че данните се базират на информация от system.iag.bg, спадът на ползването на дървесина от ГТ продължава, макар и с по-слаб темп, като конкретно за периода от 3 години, от 2022 до 2025 г., общият спад е от 6 416 753 м³ на 4 486 197 м³, тоест с 1 930 556 м³, или с 30 %. За ГТ, управлявани от ДП, спадът продължава, но с по-слаб темп, съответно от 4 930 914 м³ до 3 685 190 м³ за 2025 г., което спрямо 2022 г. е с 1 245 724 м³, или с около 25.3 %.

Изводи

- На **международно ниво** от прегледа на пазарите в региона на ИКЕ като цяло правят впечатление прогнозите за 2025 и 2026 г. за минимален спад в производството на обли дървени материали, в т.ч. трупи, технологична дървесина, хартия и картон и слабо нарастване в рамките на 2 и над 2 % на производството на фасонирани дървени материали, фурнир, на всички видове дървесни плочи, дървесна каша и пелети.

- На **национално ниво** от направения кратък анализ могат да се направят следните изводи:

- Новата кризисна ситуация, свързана в началото с избухването на войната между Русия и Украйна, предизвика първоначално увеличаването на цените на енергоносителите и доведе до увеличаване на търсенето и на цените на обла дървесина, и на горскодървесните продукти през 2022 г., което, от своя страна, доведе до ръст в ползването на обла дървесина.

- Търсенето на обла дървесина през 2023 г. на достигнатите високи ценови нива от предходната година трайно намаля, като тази тенденция продължи и през 2025 година. Това се дължи както на спада в потреблението на вътрешния пазар, така и на ситуацията на международните пазари, където търсенето на обла дървесина и на продукти от дървесина също намаля. Основни причини са намаленото потребление на индустриална дървесина от големите дървопреработващи предприятия, производители основно на различните видове дървесни плоскости и дървесна целулоза, както и на излизането от пазара на едно от големите предприятия – заводът за производство на хартия „Монди Стамболийски“ АД. В допълнение, част от домакинствата се преориентираха към отопление вместо с дърва за огрев, с електрическа енергия или на брикети и пелети в по-ефективни отоплителни уреди. Появи се и още една причина, а именно задълбочаващата се криза с капацитета на дърводобивните фирми, липсата на средства, сигурност или желание за инвестиции от тяхна страна в нова техника и технологии с цел въвеждане на машинен (механизиран) дърводобив, както и за квалификация на работната ръка.

- Предвид факта, че приходите в сектор „Гори“ се базират основно на добива и продажбата на дървесина, след 2022 г. се появи недостиг на финансови средства в държавните горски предприятия за работни заплати, издръжка и др., както и за изпълнението на общественополезните дейности, които те са задължени да извършват съгласно изискванията на Закона за горите.

Препоръки

Спадът на обемите на ползваната обла дървесина в периода 2023 – 2025 г. при сега действащата нормативна уредба и институционална структура на управление, предвид факта, че най-големият собственик на ГТ е държавата, чиито предприятия и териториални поделения се издържат от продажби на дървесина, води до заключението, че е необходимо:

- Своевременно проучване и прогнозиране на пазарите на обла дървесина и предприемане на необходимите мерки за оптимизиране на дейностите, състава и др. на държавните предприятия и техните териториални поделения.

- Промени в нормативната уредба, позволяващи дърводобив с по-висока интензивност, както и за осигуряване на възможност при подходящи терени и насаждения да се използва високоспециализирана техника за дърводобив и извоз (харвестери, форвардери и др.) и създаване на собствени логистични звена за добив и транспорт на дървесина с модерна техника и съоръжения предвид недостатъчния капацитет на частните горски предприемачи в този подсектор.

- Анализ на пазара на недървесни горски продукти с цел търсене и създаване на нови пазарни сектори/ниши за диверсифициране на приходите. Проучване на възможностите за увеличаване на приходите от недървесни горски продукти, в т.ч. гъби, трюфели, билки и др., като се създадат нови отношения на пазарен принцип с фирмите и гражданите, събиращи свободно тези продукти за собствена консумация/лични нужди или за стопанска дейност само срещу такса и съответно позволително (без фиксиране на мястото на събиране) по действащата нормативна уредба. Проучване на възможностите за издаване на административен акт и въвеждане на ценоразписи за събиране на недървесни горски продукти, както и определяне на района за това. Промени в нормативната уредба с цел създаване на възможности за арендиране на определени територии с установени находища, например на трюфели и гъби, или ограничаване на свободния достъп до тях с цел експлоатацията им от съответното ДП/ТП. Да се предприемат действия за развитие на горско-планински туризъм в горите като стопанска дейност и други.

- Да се анализират ловностопанските дейности, предмет на държавните горски предприятия и техните териториални поделения, и да се набележат мерки с цел превръщането на ловностопанската дейност в печеливша.

- Да се търсят възможности за промени в нормативната уредба с цел осигуряване на средства от бюджета за заплащане на извършваните от ДП и ТП общественополезни дейности, заложи в Закона за горите.

- Да се търсят възможности за търгуване от страна на ДП на въглеродните квоти (или разрешителни за емисии), които са основният инструмент на ЕС за ограничаване на парниковите газове, проследяване и отчитане на отпечатъка върху биоразнообразието от компаниите, който след подходящи нормативни промени ще трябва да се възмездява.